

79.

Latvijas
Universitātes
starptautiskā
zinātniskā
konference

Profesora Paula Galenieka darbības liecības LU Muzeja Botānikas un mikoloģijas kolekcijās

Daiga Jamonte,
LU Muzeja krājuma glabātāja

Ziņojuma uzdevums

- Apkopot, sistematizēt un gūt pārskatu par P. Galenieka darbības materiāliem LU Muzejā tālākai botānikas vēstures izpētei.
- Apzināt Galenieku apakškolekcijas stiprās un vājās puses turpmākam krājuma darbam.

Pauls Galenieks (1891 – 1962)

P. Galenieks ir viens no Latvijas izcilākajiem botāniķiem, ir daudzu zinātnisko publikāciju un mācību grāmatu autors, jaunas botāniķu paaudzes skolotājs.

Dzimis 1891. gada 23. februārī Kurzemē Rubas pagasta “Birzēs”, miris 1962. gada 15. maijā, apglabāts Rīgā Meža kapos.

Mācījies Rīgas Politehniskā institūta Lauksaimniecības fakultātē, to pabeidza emigrācijā, kur arī uzsāka darba gaitas.

1921. gadā atgriezās Latvijā un sāka strādāt **Latvijas Universitātes** Matemātikas un dabaszinības fakultātes Dabaszinātņu nodaļas Sistemātiskās botānikas katedrā. Strādāja LU līdz mūža nogalei. 1936. gadā viņu ievēlēja par docentu. No 1944. gada līdz 1950. gadam viņš bija Bioloģijas fakultātes dekāns, bet līdz 1960. gadam – Botānikas katedras vadītājs.

1922. gadā kopā ar profesoru Nikolaju Maltu un dārznieku Mārtiņu Pāleni izveidoja **LU Botānisko dārzu**. No 1945. līdz 1949. gadam bija tā direktors.

1923. gadā nodibināja Latvijas Dabas zinātņu biedrību (izdevums “Daba”).

Pauls Galenieks (1891 – 1962)

1924. gadā iznāca viņa sagatavotā mācību grāmata «Botānika», 1948. gadā – mācību grāmata studentiem «Augu sistematika», 1950. gadā – «Botāniskā vārdnīca». No 1953. līdz 1959. gadam vadīja izdevuma «Latvijas PSR flora» sagatvošanu.

1927. gadā apprecējās ar botāniķi Mariju Galenieci (dzimusi Liniņa; 1890 – 1984).

1929. gadā iegādājas mājas «Rozītes» Baldonē, izveidoja šeit dendroloģiskos stādījumus.

1936. gadā aizstāvēja disertāciju «**Latvijas rozes**», par ko ieguva dabaszinātņu doktora grādu.

1939. Sāka strādāt jaundibinātajā **Jelgavas Lauksaimniecības akadēmijā** (tagad - Latvijas Lauksaimniecības universitāte). Strādāja šeit līdz 1957. gadam, 1940. – 1941. gados bija tās rektors.

1940. gadā iesaistījās politikā, tika ievēlēts par Latvijas Tautas Saeimas deputātu. Vācu okupācijas laikā cieš no represijām.

1944. gadā atsāka darbu abās augstskolās.

1952. gadā piedalījās Vissavienības Botānikas biedrības Latvijas nodaļas (tagad Latvijas Botāniķu biedrība) dibināšanā.

1956. gadā piedalījās Zinātņu akadēmijas Botānisko dārzu Salaspilī.

1959. gadā saņēma LPSR Nopelniem bagātā zinātnes darbinieka nosaukumu.

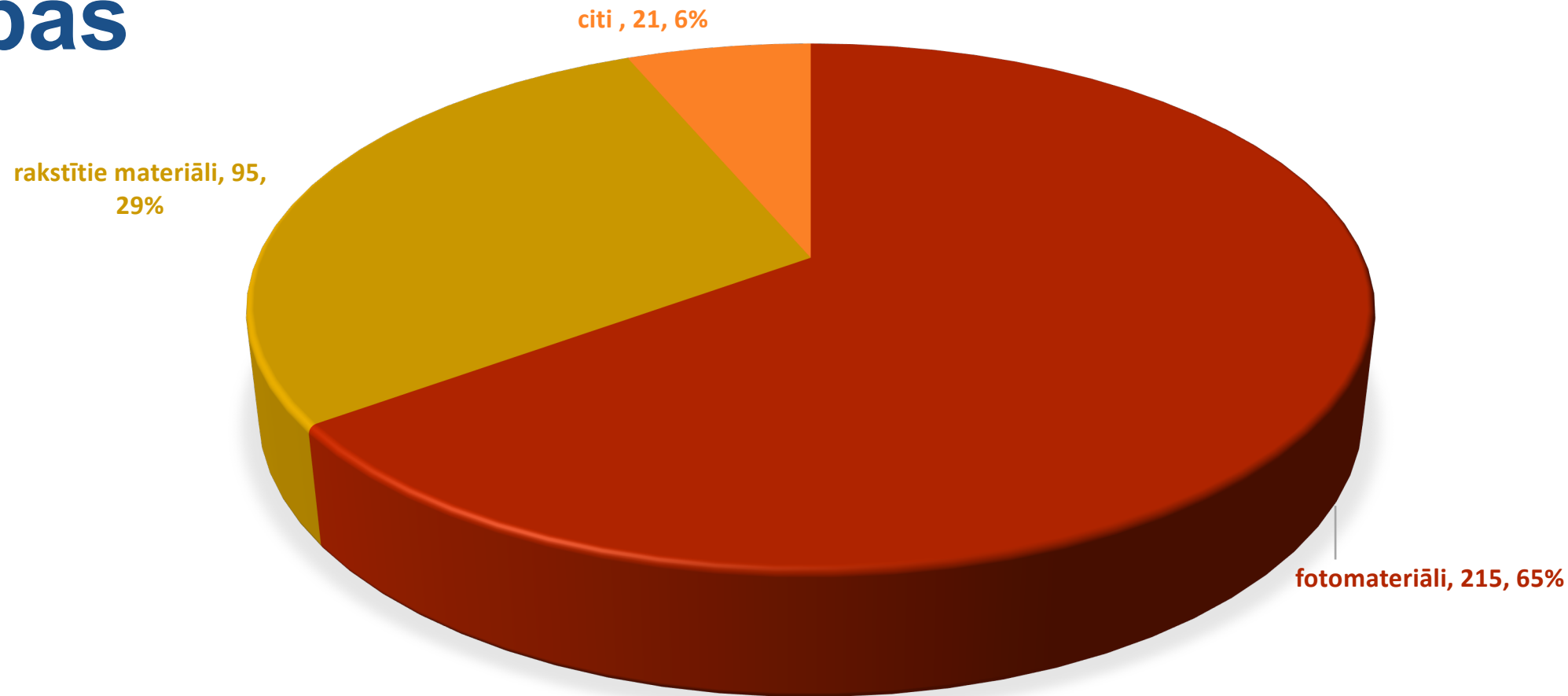
Galenieku mantojuma apakškolekcija

Galenieku mantojuma apakškolekciju veido:
Paula Galenieka materiāli,
Marijas Galenieces materiāli.

P. Galenieka materiāli LU Muzeja datubāzē 130 ieraksti,
kopā **331 krājuma vienība**.

P. Galenieka herbārijs iekļauts LU Muzeja herbārijā.

P. Galenieka apakškolekcijas materiālu grupas

«Citi» jeb tēlotāja māksla

Hugo Grotusa glezna “Viktorijas ūdensroze” un
P. Galenieka 20 putnu zīmējumi.

Lukstu čakstīte. Autors. P. Galenieks. 20. gs.
BOT15653/9

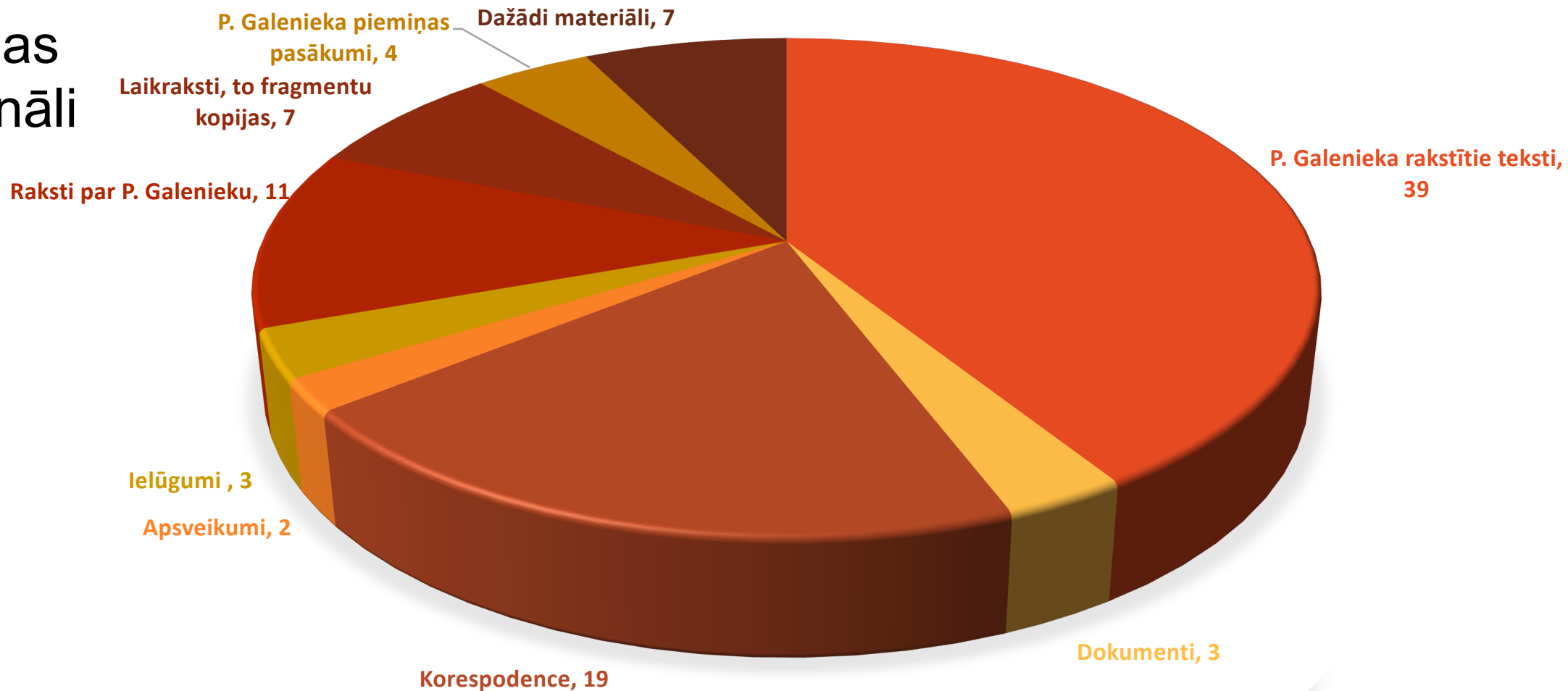
Viktorijas ūdensroze. 1934. gads. Autors Hugo Grotuss. 1934.
gads. Foto: S. Livdāne. BOT15633

Rakstītie materiāli

Kopā 95 vienības:

16 kopijas

79 oriģināli

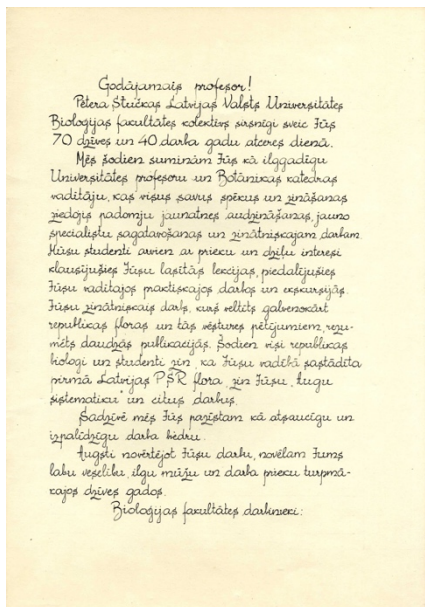
Korespondence un apsveikumi

- 19 vēstules (no tām 1 kopija)

3 vēstules privātas no pētniekiem,

pārējās – no institūcijām P. Galeniekam kā amatpersonai, rakstītas laikā no 1945. – 1947. gadam, 8 no tām – LU Botāniskā dārza direktoram.

- 2 apsveikumi P. Galeniekam.

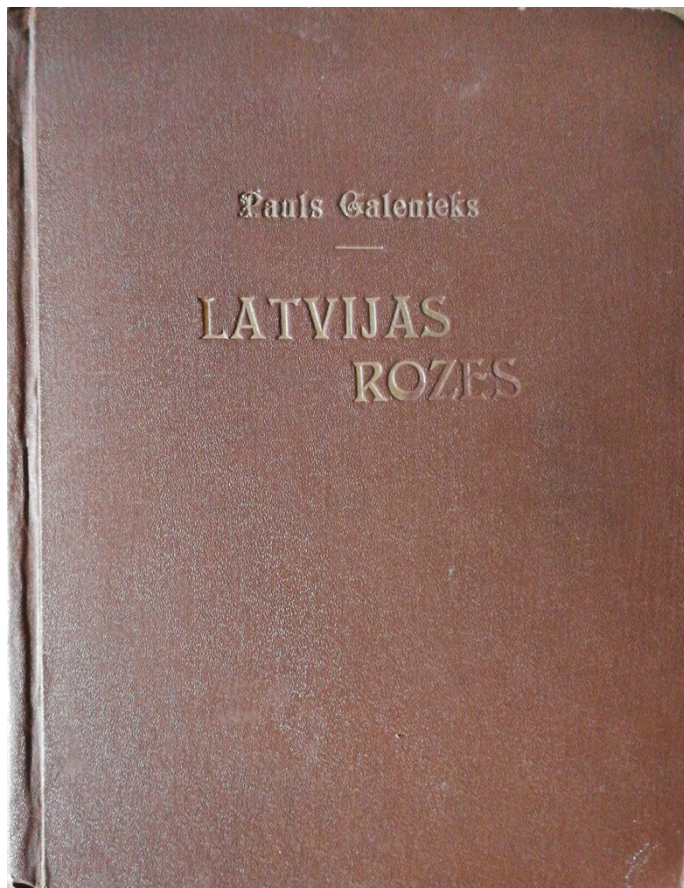
Latvijas Valsts Universitātes Bioloģijas fakultātes
apsveikums P. Galeniekam 70 dzīves un 40 darba
gadu atceres dienā. 1961. gads. BOT15534

Paula Galenieka rakstītie teksti

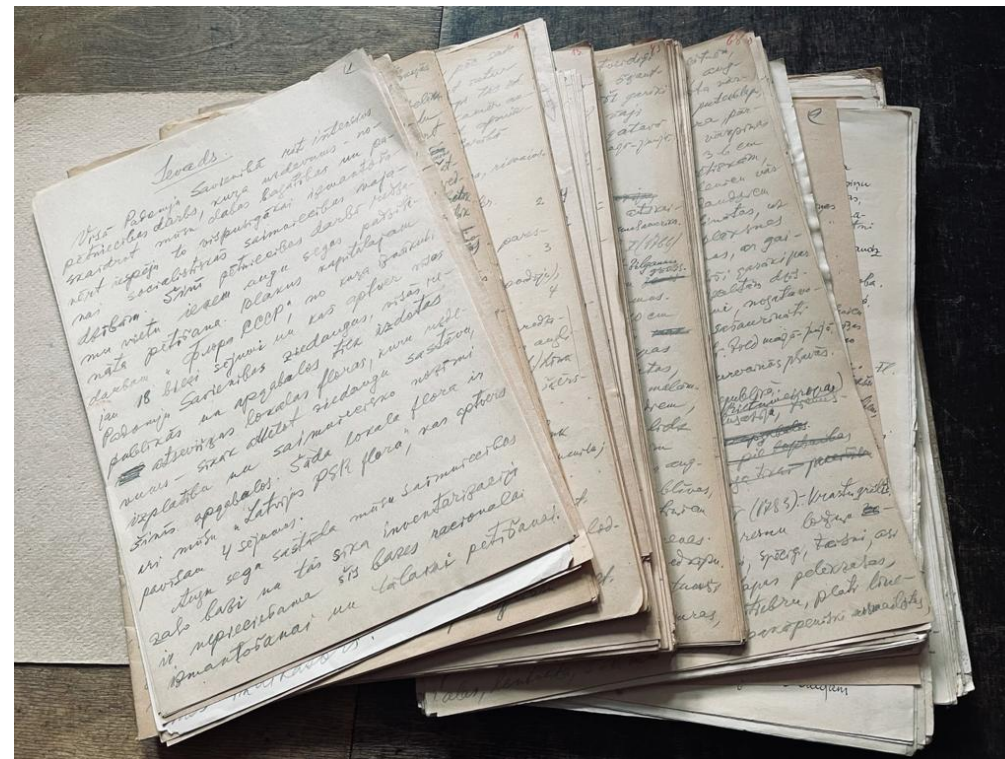
39 vienības (no tiem 3 kopijas):

- 4 publicēti darbi;
- Rakstu manuskripti;
- Darba materiāli: kalendāra plāni, eksāmenu biļetes un to rezultāti, botānikas piezīmes u.t.t.
Starp dažāda lieluma pierakstiem mape ar piezīmēm, kopā 292 lapas.

Paula Galenieka teksti

Disertācija “Latvijas rozes”. Autors P. Galenieks.
1936. gads. BOT15632

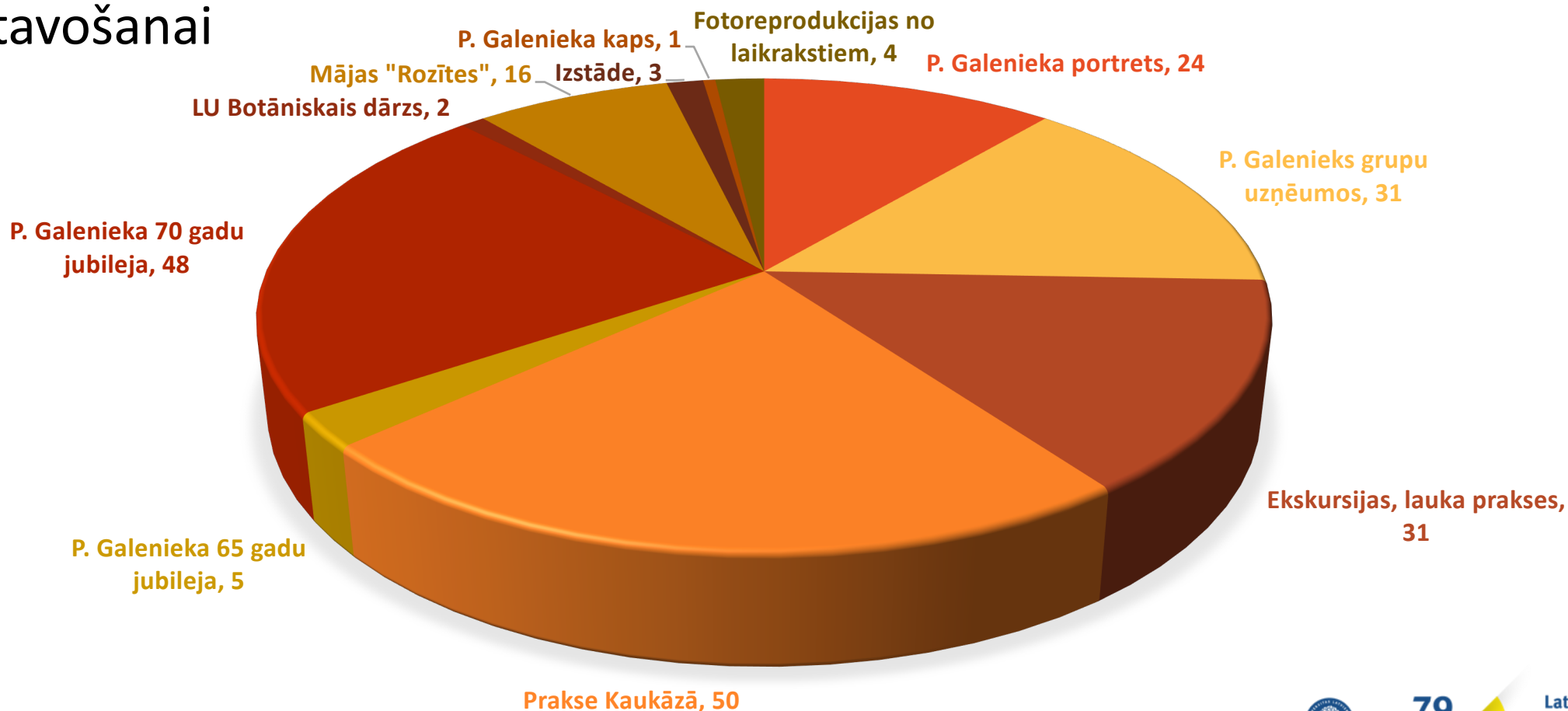

“Latvijas PSR flora” manuskripta daļa (301 lapa). Autori P. Galenieks
u.c. Līdz 1953. gadam. BOT15636

Fotomateriāli

Kopā 215 vienības:

48 oriģināli, 167 reprodukcijas, tajā skaitā 3 negatīvi fotoreprodukciju izgatavošanai

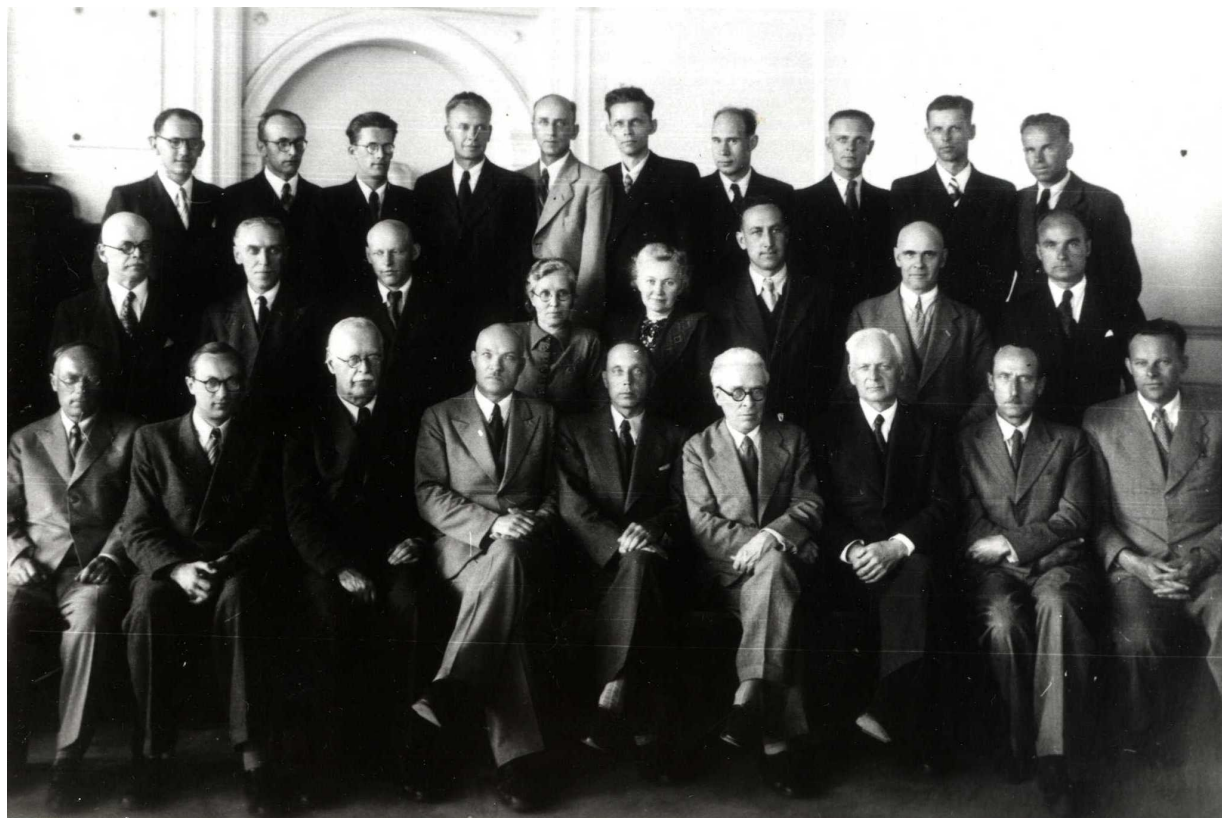
31 grupas uzņēmums: P. Galenīks kolēģiem, ar studentiem, ar ģimeni u.c. grupas.

На выпускном вечере инженерного факультета Латвийского государственного университета выступил с «оригинальной» речью проф. Галенек.

Он, между прочим, сказал следующее:

«Рекомендую молодым инженерам никому не верить, не верить ни одному человеку, ни одной идее, никакому авторитету. Положиться можно только на свои силы. В жизни все меняется и обманывает, и положиться можно только на себя. Времена изменятся, друзья оставят, и тот, кто на что-то положился и кому-то верил, будет иметь неприятности».

Inženierzinātņu fakultātes studenti ar pasniedzējiem. 1. rindā no kreisās 1. prof. Konrāds, 4. P. Galenieks, otrā rindā no kreisās 3. prof. Cīrulis, 4. Marija Galeniece, 6. prof. Ujska. 20. gs. Fotogrāfs nezināms. BOT15619

Ekskursijas un lauku prakses

31 fotouzņēmums no LU Bioloģijas fakultātes ekskursijām un studentu mācību lauku praksēm.

LU Bioloģijas fakultātes ekskursija. No labās: Edgars Vimba un P. Galenieks. 1955. gada 8. novembris.
Fotogrāfs nezināms. BOT15600

P. Galenieks ar studentēm lauka praksē. No kreisās: P. Galenieka asistente Lidija Bērze, P. Galenieks. 1947./ 1948. gadi. Fotogrāfs nezināms.
Reprodukcija. BOT15595/13

Prakse Kaukāzā

50 fotouzņēmumi no ekskursijas – prakses Kaukāzā 1954. gadā, to organizēja un vadīja P. Galenieks.

- Fotogrāfijās lielākoties redzami pilsētu un dabas skati, studenti.
- Grupā 2 oriģināli, to autore R. Rubene.

Rakstītajos materiālos ir Edgara Vimbas raksts par praksi.

Studentu ekskursija-prakse Kaukāzā, Digomi vīna sovhozā. Centrā ar platmali rokā – P. Galenieks. 1954. gada 18. augusts. Fotogrāfs R. Rubene. BOT15584/2

Paula Galenieka jubilejas

- 65 gadu jubileja – 5.
- 70 gadu jubileja – 48.

No tiem 15 Alfona Piterāna uzņēmumu oriģināli.

Austra Redliha LU Bioloģijas fakultātes vārdā sveic P. Galenieku 70 gadu jubilejā. Aizmugurē pie krāsns sēž Artūrs Mauriņš. 1961. gads. Fotogrāfs, iespējams, A. Piterāns. Reprodukcija. BOT1556/1

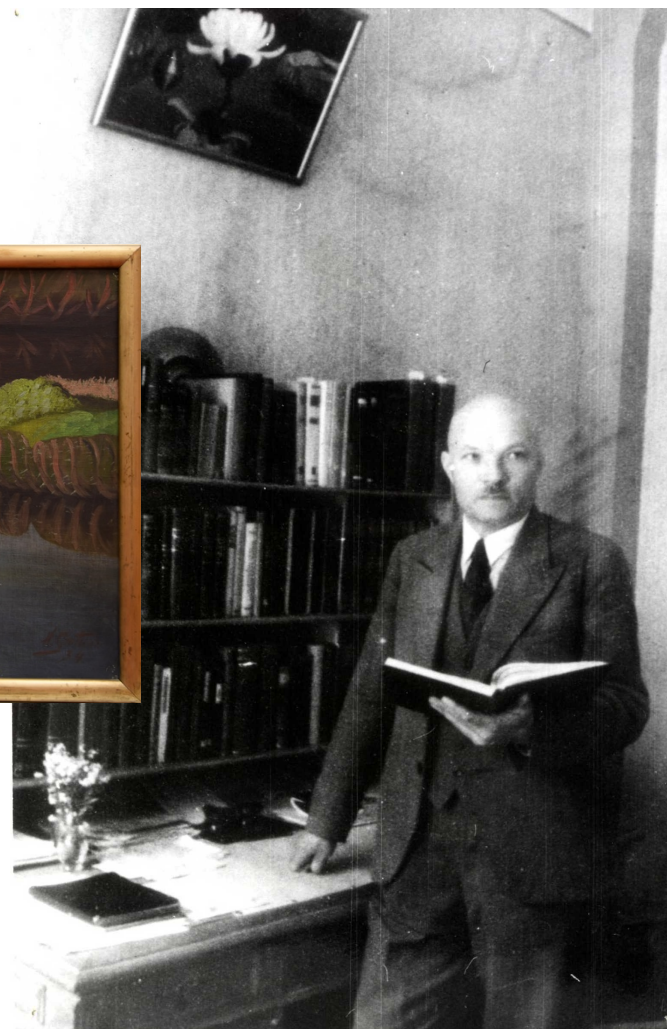
Paula Galenieka portreti

Kopā 24 portreti, daļa uzņemti fotosalonā.

P. Galenieks studiju gados –
2 reprodukcijas.

P. Galenieks LU Botānikas katedrā pie
darba galda. 20. gs. Fotogrāfs nezināms.
Reprodukcija. BOT15605/1

Paula Galenieka herbārijs

Daļa P. Galenieka vāktā herbārija gāja bojā 1944. gada Jelgavas bombardēšanā. Saglabājusies daļa glabājas LU Muzeja Botānikas un mikoloģijas kolekciju herbārijā, lielākoties - *Herbarium Latvicum* (RIG II) kolekcijā.

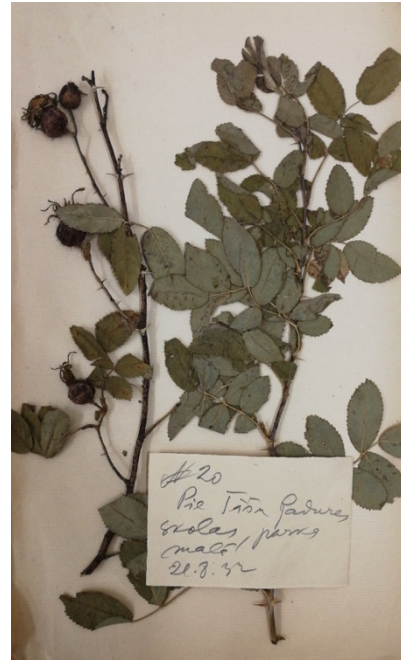
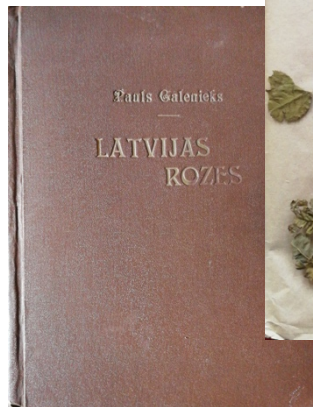

Herbarium Latvicum rožu herbāriji LU Muzejā. 2021. gads

Rožu herbārijs

Herbarium Latvicum iekļauti disertācijas “Latvijas rozes” izstrādes laikā ievāktie paraugi.

No visiem vairāk kā 500 rožu eksikātiem kolekcijā (kopā 17 mapes) 5 sugu varietātes pārstāv tikai P. Galenieka disertācijas izstrādes laikā ievāktais materiāls.

Ādlapainā roze *Rosa coriifolia* var. *glabrescens*.
Kolektors P. Galenīks. 1934. gads. BOT809/2

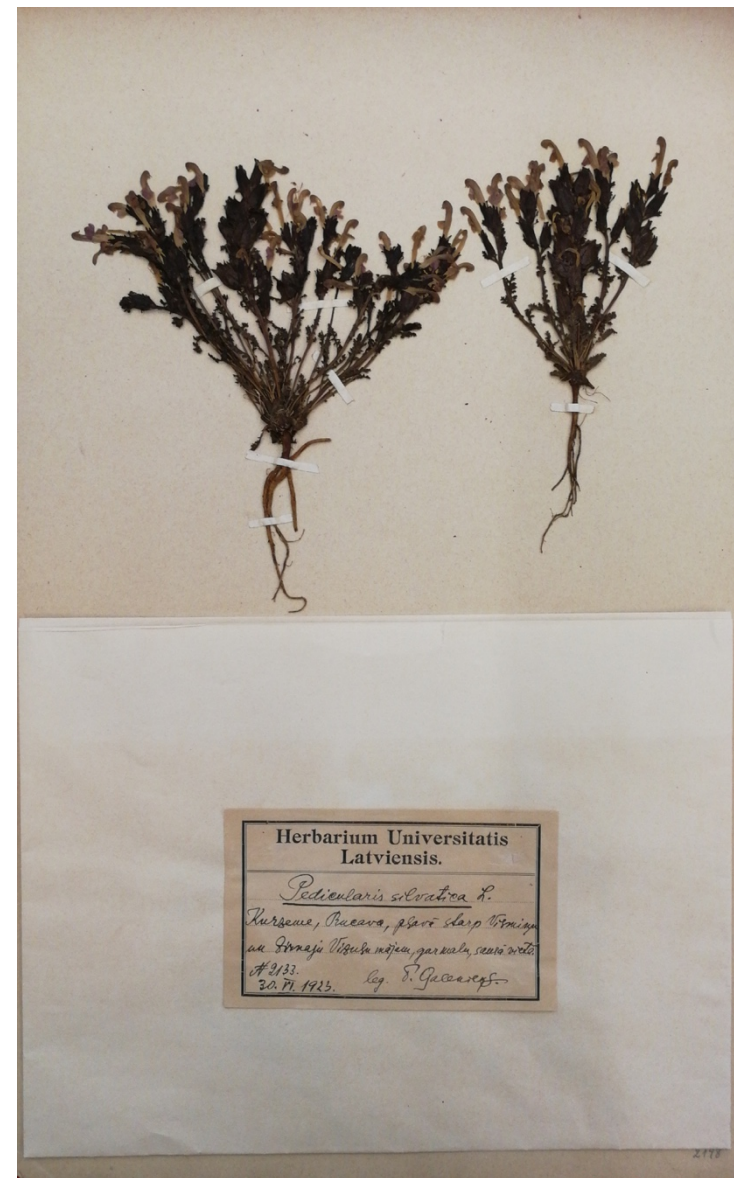
Ābolu roze *Rosa pomifera* var. *recondita*. Kolektors P.
Galenīks. 1932. gads. BOT798/2

Ziedaugu herbārijs

P. Galenieka ievāktie augu paraugi iekļauti attiecīgo augu sugu mapēs.

Šeit iekļauts arī pirmais meža jāņeglītes atradums Latvijā.

Meža jāņeglīte *Pedicularis sylvatica*.
Kolektors P. Galenieks. 1923. gads.
BOT1371/4

Paula Galenieka 1920. gadā Altajā ievāktais silpurenes *Pulsatilla* sp. eksikāts

Pauls Galenieks citās apakškolekcijās

P. Galenieks, Nikolajs Malta un Henrihs Skuja (no kreisās) Gaujas ielejā pie Siguldas Fenno-Baltijas augu ģeogrāfu savienības 3. sanāsmē . 1931. gads. Fotogrāfs nezināms. Reprodukcija. BOT15444/2 (apakškolekcija H. Skujas mantojums)

Secinājumi

- P. Galenieka darbības liecību vairums LU Muzeja Botānikas un mikoloģijas kolekcijās veido trīs grupas: fotomateriāli, rakstītie materiāli un herbārijs. Pēdējais ir iekļauts LU Muzeja herbārijā, pārējais – Galenieku mantojuma apakškolekcijā.
- Visaptverošai materiālu kopai iztrūkst dokumenti, to kopijas, kā arī dažu biogrāfijas faktu, privātās dzīves, personību raksturojošas un apstiprinošas liecības.
- Galenieku mantojuma apakškolekcijas nozīmīgāko daļu veido profesora manuskripti.
- Materiāliem nepieciešams izpētes darbs.
- LU Muzeja krājumu bagātina specifiski un unikāli ar P. Galenieka dzīvi saistīti artefakti.

Paldies par uzmanību!

